

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายยุทธการ ไวยอาภา
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วิระพล ทองมา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงศักยภาพชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ก่อนและหลังการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน และแนวทางในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน วิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนของชมรมท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตลอดจนประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ศึกษาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) เทคนิค AIC (Appreciation, Influence and Control) และให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการประชุมเพื่อถกเถียงปัญหา และศึกษาเจาะลึกเฉพาะด้านด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม และเสวนาเพื่อค้นหาความจริงจากชุมชนพื้นที่หมู่ที่ 9 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 57 คน และนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว จำนวน 30 คน ด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พร้อมทั้งวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ (strategic positioning and action evaluation) จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ด้วยองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) สินค้า (product) 2) การกำหนดราคา (price) 3) สถานที่ (place) 4) การส่งเสริมการตลาด (promotion) 5) บุคลากร (people) 6) ขั้นตอนในการให้บริการ (process) 7) ภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร (physical evidence) และ 8) ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership) พบว่า ชุมชนมีจุดแข็งในการเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยทอง

และ โบราณวัตถุ โบราณ การมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีการกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย คงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม ขณะเดียวกันชุมชนมีจุดอ่อนด้านสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและโลโก้ตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ถึงขั้นคอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวจะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานและรองประธานการท่องเที่ยวในการบริหารกลยุทธ์ การจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว เนื่องจากทางชมรมฯ ไม่สามารถดำเนินการเอง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรูปแบบของปีระมิดจะพบว่าฐานใหญ่อยู่บนเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกทำเองได้หมด ไม่ต้องพึ่งพาคลภายนอกเลย สูงขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกสามารถทำได้เองส่วนใหญ่ และพึ่งพาคลภายนอกเป็นส่วนน้อย ทำให้ได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สร้างความแน่ใจให้กับสมาชิกชมรมฯ ชุมชนและแก่ผู้วิจัยเองด้วยว่าธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นมีการดำเนินงานอยู่บนฐานขององค์กรชุมชนที่แข็งแกร่งพอและสามารถดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ขณะที่การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ การรับรู้ของกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวในรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว โอกาสพบปะนักท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชนไม่มีความแตกต่างกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการรับรู้ต่อการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก ไม่แตกต่างกัน และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการรับรู้ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน ไม่แตกต่างกัน

Title	Development of Community - based Tourism Management at Baan Sobwin, Maewin Sub – district, Maewang District, Chiangmai Province, Thailand
Author	Mr. Yutthakarn Waiarpha
Degree of	Doctor of Philosophy in Tourism Development.
Advisory Committee Chairperson	Assoc. Prof. Dr. Weerapon Thongma

ABSTRACT

The objectives of this study were to explore: 1) the potential of Baan Sobwin Tourism club management before and after Baan Sobwin Community – based Tourism management; 2) a guideline for tourism business operation; 3) an analysis and development of Tourism club; and 4) evaluation of an affect arised by Baan Sobwin Tourism club management as perceived by its members and tourists based on social, economic, traditional, and environmental aspects. This participatory action research employed the appreciation, influence and control technique (AIC) and the participatory rural appraisal technique (PRA). Local people participated in a group meeting to discuss about problems and find facts concerning about Baan Sobwin tourism activities, Maewin sub – district, Maewang district, Chiangmai province. Informants in this study consisted of 57 Baan Sobwin Tourism club members and 30 academicians and tourists, Data collection was done through interview and participatory observation. Obtained data were analyzed by using the Statistical Package for the Social Science Program.

Results of the study on the strategic positioning and direction. Based on the SWOT analysis of Baan Sobwin Tourism club with eight elements: product, price, place, market promotion, people, process, physical evidence, and partnership, it was found that Baan Sobwin community had a strong point in the following: 1) location of Khunwin Royal Project; 2) Luang Khunwin temple was about 100 years old; 3) Huay Tong pagoda; 4) ancient brick objects; 4) diversity in tourism activities; 5) reasonable service charge; 6) safe and clean community; and 7) unique lifestyle and tradition. However, Baan Sobwin had a weak point on products and logo of local products.

With regards to the form of participatory community - based tourism management, it was found that the community mostly participated in tourism management but not at a high level. This was because local people were usually directed by the president and the vice president of Baan Sobwin Tourism club in terms of strategic management, infrastructure management, and tourism services. Considering on the pyramid form, it was found that the big basis was on self – activities of the club members with less external reliance. However, the community could sustainably run tourism business due to its strength.

Based on the evaluation of impacts arised from tourism business management in terms of social, economic, and traditional aspects, it was found that there was no difference in the perception of academicians and Baan Sobwin Tourism club members in terms of economic aspect. For social and traditional aspects, there was no difference in the perception of cultural shows and knowledge and experience exchange between people in the community and people outside the community. For environmental aspect, there was no difference in the perception of impacts on the community environment like natural water sources, community cleanliness, and sustainable environmental management system.